

JORNADES FORMATIVES
PER A DOCENTS

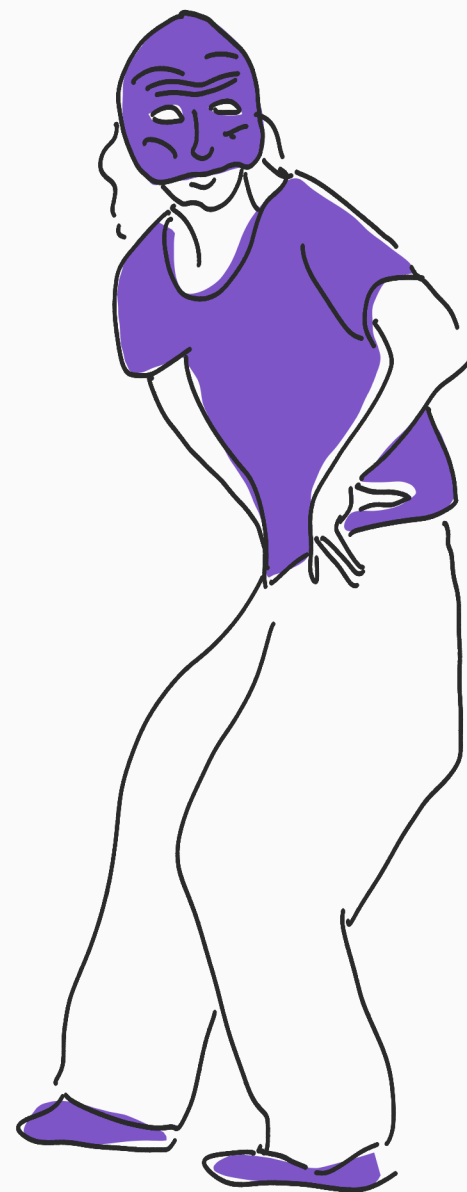
UN VIATGE PER LA MÀSCARA

CURS D'ESTIU

SESSIÓ 5/5

amb MONTSE BONET i PERE FARRAN

ÍNDEX

1. PROGRESSIONS DE LES GRANS PASSIONS
2. COMMEDIA DELL'ARTE
3. REFLEXIONS FINALS
4. REFERENTS
5. BIBLIOGRAFIA

PROGRESSIONS DE LES GRANS PASSIONS

OBJECTIU: TREBALLAR LES PROGRESSIONS DINS D'UNA MATEIXA EMOCIÓ

- LA GAMMA DE LA GANA
- LA GAMMA DEL RIURE
- LA GAMMA DE LA POR

PROPOSAREM 3 SITUACIONS DIFERENTS COM A PUNT DE PARTIDA PER TAL DE TREBALLAR LES DIFERENTS GRADACIONS DINS D'UNA EMOCIÓ

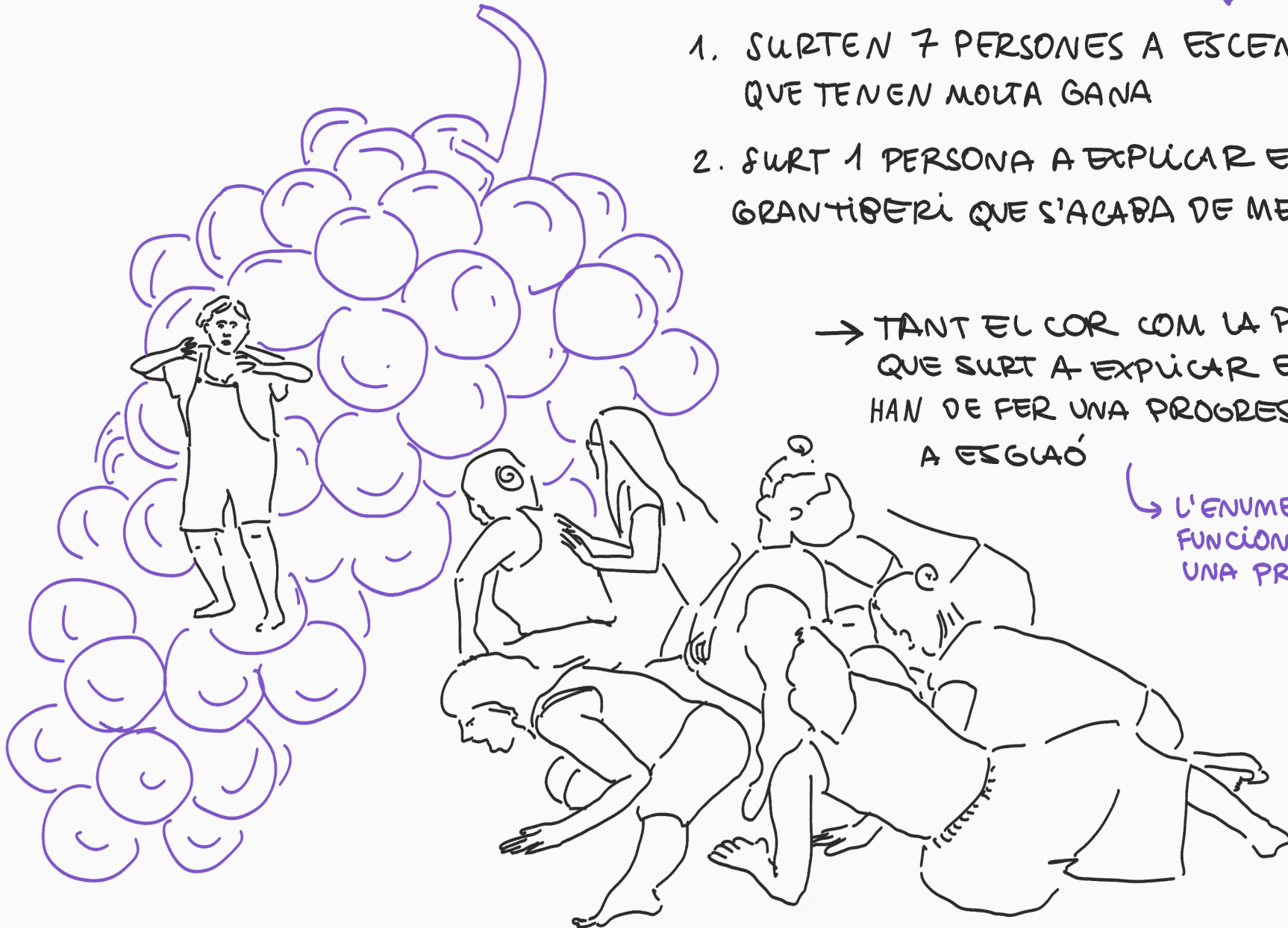
La gamma de la gana

SÓN EL LOR

1. SURTEN 7 PERSONES A ESCENA, QUE TENEN MOLTA GANA
2. SURT 1 PERSONA A EXPlicAR EL GRANTIPERI QUE S'ACABA DE MENJAR

→ TANT EL LOR COM LA PERSONA QUE SURT A EXPlicAR EL TÍPERI, HAN DE FER UNA PROGRESSIÓ ESGUÓ A ESGUÓ

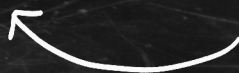
↳ L'ENUMERACIÓ FUNCIONA MOLT BÉ EN UNA PROGRESSIÓ

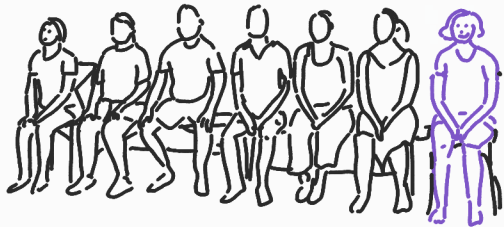
EL LOR NO ÉS
UNA SUMA
D'INDIVIDUALITATS

LA JERARQUIA HA DE SER
VULNERABLE, L'ESPECTADOR
HA DE PENSAR QUE ELS ROLS
ES PODEN INVERTIR

La gamma del riure

SURTEN 7 PERSONES I S'ASSEUEN EN UN BANC. LA PRIMERA PERSONA MIRA AL PÚBLIC I SOMRIU.

LA PRIMERA PERSONA MIRA LA SEGONA PERSONA I LI TRASPASSA A LA SEGONA PERSONA, QUE REULL EL RIURE I EL PUJA UN ESGLAÓ.

LA SEGONA PERSONA OFEREIX AQUEST NOU ESGLAÓ D'EMOCIÓ AL PÚBLIC.

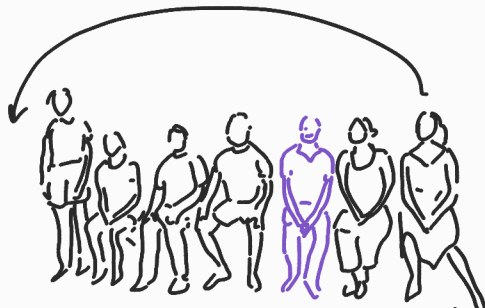
LA SEGONA PERSONA MIRA LA TERCERA PERSONA, QUE REULL EL RIURE I EL PUJA UN ESGLAÓ.

LA TERCERA PERSONA OFEREIX AQUEST NOU ESGLAÓ AL PÚBLIC.

LA TERCERA PERSONA MIRA LA QUARTA PERSONA I LI TRASPASSA EL RIURE. LA QUARTA PERSONA EL REULL I EL PUJA UN ESGLAÓ.

LA QUARTA PERSONA OFEREIX AQUEST NOU ESTAT AL PÚBLIC.

i AIXÍ SUCCESSIVAMENT.

ÉS MOLT IMPORTANT PENSAR EN UNA HARMONIA DE PROGRESSIÓ.

NO ÉS UN EXERCICI DE COMÈDIA, SINO DE PROGRESSIÓ.

La gamma de la por

1. SURTEN 7 INTÈRPRETS A ESCENA

2. CONSIGNA: TOT HOM SE SITUA EN UN PUNT DE L'ESPÀI i COMENÇA A FER UNA ACTIVITAT INDIVIDUAL DINS D'UNA ACCIÓ COL·LECTIVA.
PER EXEMPLE: UNA CINA, UNA OFICINA...

3.

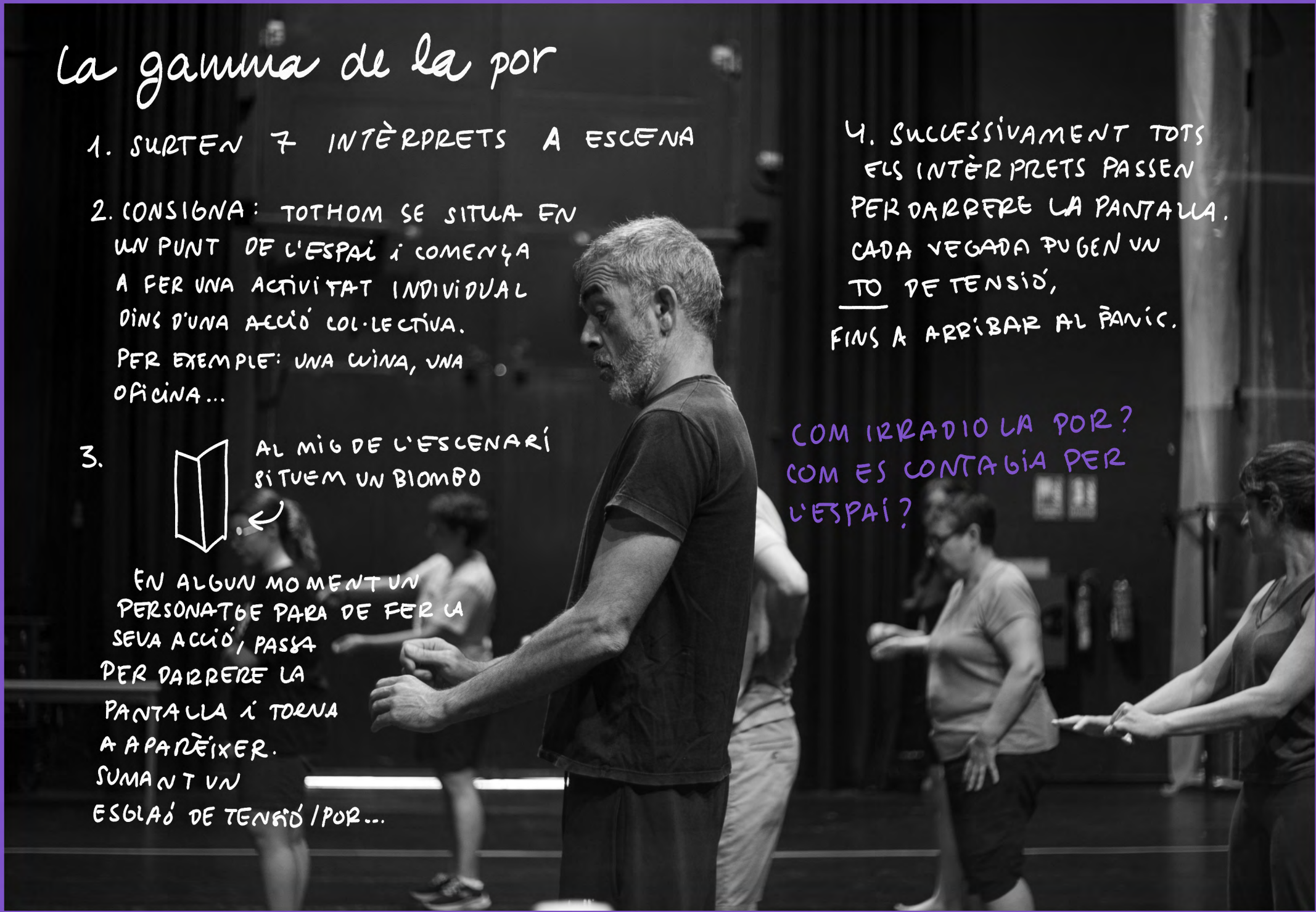

AL MIG DE L'ESCENARI
SITUEM UN BLOMBO

EN ALGUN MOMENT UN PERSONATGE PARA DE FER LA SEVA ACCIÓ, PASSA PER DARRERE LA PANTALLA i TORNA A APARÈIXER.
SUMANT UN ESGLAÓ DE TENSIÓ / POR...

4. SUCCESIVAMENT TOTS
ELS INTÈRPRETS PASSEN
PER DARRERE LA PANTALLA.
CADA VEGADA PUEN UN
TO DE TENSIÓ,
FINS A ARRIBAR AL PÀNIC.

COM IRRADIO LA POR?
COM ES CONTAGIA PER
L'ESPÀI?

LES
MÀSCARES
DE COMMEDIA
DELL'ARTE

RECORDEU ELS CINC ARQVETIPS?

→ ELS
SERVENTS

ELS PATRONS
←

→ ELS
DOCTORS

ELS
CAPITANS
←

i ELS ENAMORATS!

QUIN ÉS EL MOTOR DE CADA ARQUETIP?

	SERVENTS	PATRONS	ENAMORATS	DOCTORS	CAPITANS
RAÓ		X	X	X	
EMOCIÓ			X		X
VÍSCERA	X	X		X	X

I COM ES MOVEN ELS ARQUETIPS?

LA BASE DE TOT SÓN ELS MOVIMENTS
DELS 7 ANNI (SERVENTS)

PAS BÀSIC D'ESPERA

GRAN ZANNI ↗

ÈS UN PAS DE FUGIDA

↙ PAS DELS TRES TEMPS : "ESTIC CONVENÇUT QUE HE FET BÉ LA FEINA"

TRES PASSETS AMB UN PEU

TRES PASSETS AMB
L'AUTRE

↙ PAS DE FUGIDA RÀPIDA → PAS DELS DOS TEMPS

↘ FANNI SUPERB:
TRIOMFADOR, SUPÈRBIA.

→ ARA ESTEM TRISTOS, DESOLATS...

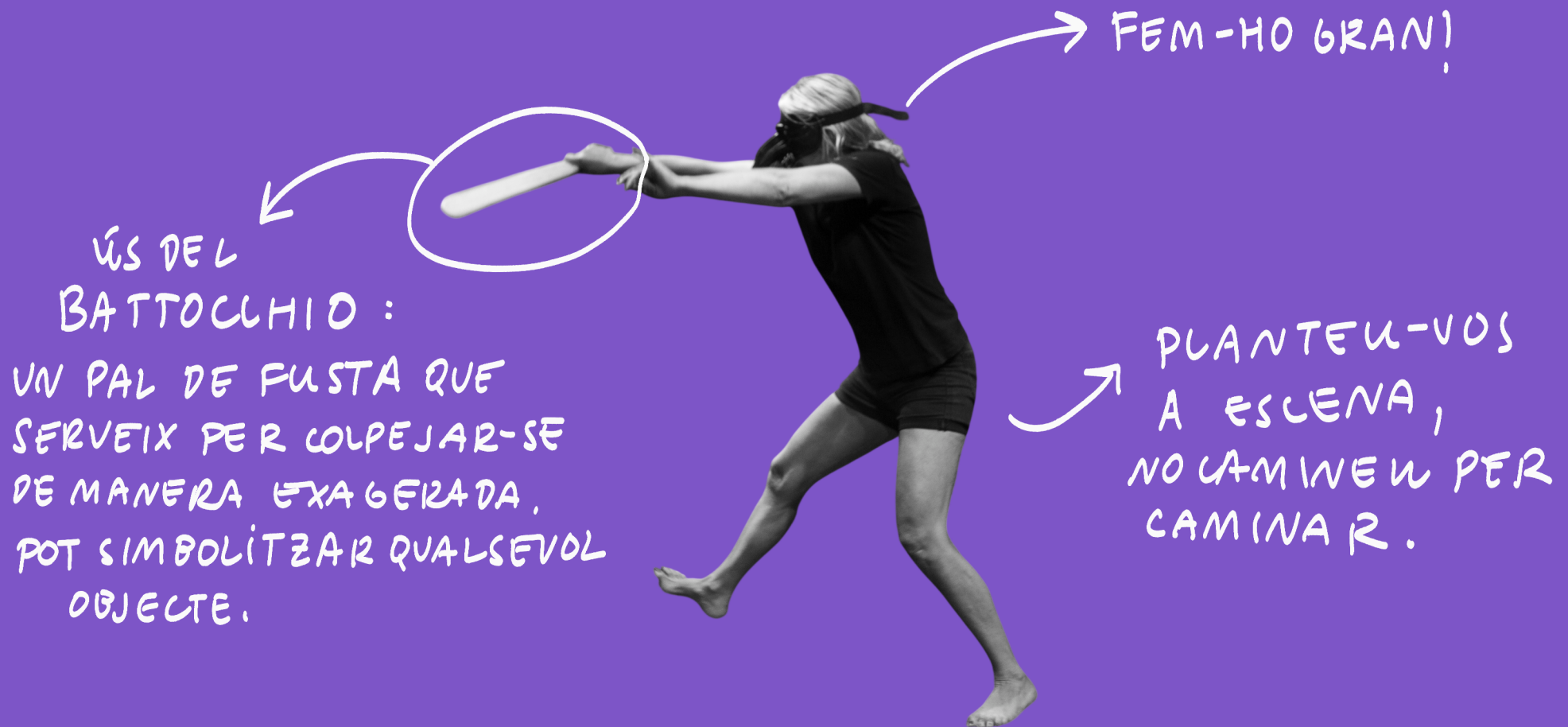
TOT HO FEM
GRAN, CLAR I
ESTILITZAT!

¡ PODEM AFEGIR-HI TANTES PIRUETES O JOCS COM VULGUEM
PER EMFATITZAR LES EMOCIONS!

PERA TOTS ELS PASSOS DISSOCIAREM EL COS DE CERVICALS EN
AMUNT I DE CERVICALS EN AVALL, PER TAL D'INTENTAR QUE LA MÀSQUA
ESTIGUI EN UN PUNT FIX

POSEM-VDS EN
PRÁCTICA!

ELS SERVENTS!

ÚS DEL
BATTOCCHIO:

UN PAL DE FUSTA QUE
SERVEIX PER COLPEJAR-SE
DE MANERA EXAGERADA,
POT SIMBOLITZAR QUALSEVOL
OBJECTE.

FEM-HO GRAN!

PLANTEU-VOS
A ESCENA,
NO CAMINEU PER
CAMINAR.

BOQUES I MANDÍBULA!

ELS PATRONS!

MOLTA IMPORTÀNCIA
DE LA GESTUALITAT
DE LES MANS,
DELS DITS LLARGS

→ SOC MÉS MADUR
I MENYS ACROBÀTIC:
FAN ELS MATEIXOS
PASSOS QUE ELS CRIATS
PERÒ DES DE LA VELLESA
I LA FRAGILITAT:
TOT MÉS PETIT.

ES DESPLACEN COM
SI FLOTESSIN PER
L'AIRE

→ GENOULLS I
COLTES OBERTS

ELS DOCTORS!

FA QUE EN SAP
MOLT, PERÒ NO EN
SAP GENS.
EMFATITZA I
SUBRATLLA

É'S PANXUT I
REBOTA SOBRE ELL
MATEIX

MÀSCARA EN "T"
POTENCIA ELS PÒMULS

VLLS MOLT OBERTS

FA HUMOR
DES DE LA
PARAULA

ELS CAPITANS!

MOLTA PRESENCIA

MASCULINITAT
TESTOSTERÒNICA :
APARENTA SER
UN VALENT, UN HEROI,
PERÒ ÉS UN COVARD.

REFLEXIONS
FINALS

DES DE LA SIMPLICITAT,
ARRIBAR A LA
COMPLEXITAT

LA CURA
NO ES CONTRADIU
AMB L'EXIGÈNCIA

REFERENCES

Per visionar obres seves, llegir textos seus... autors i autores de llarg recorregut: clàssics i no tan clàssics

Tadeusz Kantor, gravacions de totes les seves obres a la Biblioteca de l'Institut del Teatre. Cracòvia, Polònia, 1915-1990

Peter Brook, director de teatre, cinema i òpera. Londres, 1925-2021

Carles Santos, músic i director d'escena; valencià. Va morir el 2017. Barrejava òpera, circ, teatre, carrer...

Albert Vidal, actor, director, *performer*, català. Segueix treballant

Robert Wilson, director de teatre, d'òpera, arquitecte, dramaturg, escenògraf, dissenyador d'il·luminació... d'Estats Units. Visualment d'una potència brutal. Documental de la seva feina: *Absolute Wilson*. Va morir el 2025.

Maguy Marin, coreògrafa francesa. Treball destacat: la peça *May B* però tot el que fa és bo de veure. En actiu. Documental: *L'urgence d'agir*

Pina Bausch, coreògrafa alemanya, va morir el 2009. Va liderar el llenguatge dansa-teatre

Arianne Mnouchkine, directora de teatre francesa. Va fundar la companyia Théâtre du Soleil a l'espai de La Cartou-

cherie de Vincennes. Té moltes entrevistes penjades a les xarxes. En actiu

Companyies

Baró d'Evel, Camille Decourtye i Blai Mateu Trias (fill de Tortell Poltrona), França

Théâtre Complicité, director Simon McBurney, (Londres)
Actors i actrius d'arreu. Teatre gestual

Cheek by Jowl, director Declan Donnellan, escenògraf Nick Ormerod (Londres). Treballen textos clàssics, especialment Shakespeare. En actiu

Royal de Luxe, companyia de teatre de carrer. Creada el 1979 per Jean Luc Courcoult, Nantes. Treballa amb titelles gegants, els seus espectacles són de grans dimensions

Peeping Tom, companyia belga, actual. Dansa-teatre
Romeo Castellucci, director d'escena, dramaturg, artista plàstic, escenògraf.... Amb d'altres, crea el 1981 la Societas Raffaello Sanzio, companyia d'art d'avantguarda i experimental. Seu a prop de Bologna, Itàlia

Titzina Teatre: Diego Lorca i Pako Merino. Seu a Cerdanyola, tenen fets junts 6 espectacles. Les dramatúrgies són molt documentades. Es formen i es troben a París, École Lecoq

La Calòrica, companyia formada per exalumnes de les diferents especialitats de l'ESAD (Escola Superior d'Art

Dramàtic), Institut del Teatre. Intèrprets, direcció, dramaturgia i escenografia. Joves i arriscats.

Kulunka Teatre, País Basc. “André y Dorine”, “Solitudes”... Treball amb màscara sencera, llenguatge de poètica visual
Familie Flöz, companyia alemanya, també treball amb màscares senceres.

La Zaranda Teatro, ara s'anomena Teatro Inestable de Andalucía la Baja. Les seves dramatúrgies tracten temes com la soledat, la por, el pas del temps, la desesperança, l'oblit... conformant rituals amb escenografies impossibles plenes d'objectes vells i trencats.

Foostbarn Travelling Theatre: companyia nascuda fa 50 anys. I que encara van amb les seves caravanes rondant per tot el món. Viuen i treballen junts, com va fer la companyia catalana Els Comediants durant força anys amb casa i carpa a Canet de Mar.

Le Cirque Invisible, Victoria Chaplin i Jean-Baptiste Thierée: Teatre, circ, dansa, màgia. De les primeres companyies a transformar el circ més clàssic cap a un circ d'avantguarda, combinant diferents disciplines. França.

Teatre visual i d'objectes

Xavier Bobés, avantguardista, íntim, poètic

David Espinosa, treball amb objectes petits

Hermanos Oligor, hi ha un documental fantàstic sobre la seva feina amb el mateix nom que la companyia. Actualment a Filmin.

Jordi Bertrán, un veterà que segueix creant espectacles visuals.

Companyia Antigua i Barbuda, fundada l'any 2002 per Jordà Ferré. Mecanismes, artefactes... espectacles de molta força visual.

Mummenschanz, es fan dir els músics del silenci. Treball amb formes corpòries, materials, poètica visual... Companyia creada el 1972 i encara ben viva. Suïssa.

Compagnie Philippe Genty, teatre d'objectes, dansa. Univers molt personal, teatre d'imatges, poesia visual. Philippe Genty i Mary Underwood. París.

Zero en conducta, Putxa i Julieta creadors de teatre visual i físic. Manipulació de titelles i objectes. Catalunya.

LaBú Teatre, creadors d'espectacles molt suggerents amb imatges potents i poètiques. Teatre físic i visual. Catalunya.

BIBLIOGRAFIA

Articles de diversos experts en màscara en un llibre, *Le masque: du rite au théâtre*, Éditions du Centre National de la Recherche Scientifique, 1991

EMELJANOW, Victor. *The Mask Handbook: A practical Guide*, Australian Drama Studies, abril 2008, número 52, pàg. 221-223

FISHER, Susan L. Fisher i Omar Porra's. *Masks of reality on the Boards of the Comédie Française*. Universitat de Bucknell, 2010

LECOQ, Jacques [traducció i adaptació al castellà de Joaquín Hinojosa i Maria del Mar Navarro] *El cuerpo poético*, Barcelona: Alba Editorial, 2010

LECOQ, Jacques. *Le théâtre du gest: mimes et acteurs*, París: Bordas, 1987

LECOQ, Jacques. *Les duex voyages de Jacques Lecoq* [enregistrament de vídeo] On Line Productions / Sceren CNDP, 2006

MELENDRES, Jaume. *La direcció dels actors: diccionari mínim*. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 2000

NUNLEY, John Wallace. *Mask Makers and their Craft*, Theatre Design and Technology, primavera 2011, vol. 47, número 2, pàg. 82-83 (fotografia en blanc i negre)

PAVIS, Patrice [traducció de Jaume Melendres] *Diccionario del teatro: Dramaturgia, estética, semiología*. Buenos Aires: Paidós, 2010

ROLFE, Bari. *Behind the Mask*. Califòrnia: Persona books, 1977

SARTORI, Donato. *La Commedia dell'Arte nelle maschere dei Sartori*, La Casa Usher, 2010

BRIDEL, David. *In the beginning was the body*, a American Theatre, 2011, vol. 28, número 1, pàg. 44-13

SEARS, A. Eldreidge. *Mask improvisation for actor training and performance*. Estats Units: The Compelling Image, 1996

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

SERVEI EDUCATIU I SOCIAL

UNA RELATORIA de CLÀUDIA BARBERÀ